

YTTRANDE

2018-03-06 13:57:26

Näringsdepartementet

103 33 Stockholm

**Yttrande över betänkandet SOU2017:95 Ett land att besöka.
En samlad politik för hållbar turism och växande besöksnäring
(dnr N2017/07438/FF)****Sammanfattning**

Besöksnäringen tillhör de snabbast växande branscherna globalt, nationellt och så även i Åre kommun. Besöksnäringens utveckling har dessutom stor betydelse för andra branschers utveckling i kommunen, till exempel bygg, transport, de gröna näringarna inklusive livsmedel och lokalt mathantverk samt andra kringstjäneter till besöksnäringens branscher.. Åre har stor potential att stärka besöksnäringens nationella och internationella position genom satsningar på evenemang. Även medelstora och mindre evenemang har utvecklingspotential och är av stor betydelse för den lokala utvecklingen i Åre kommun.

Åre kommun ställer sig mycket positiv till betänkandet. Utredningen sätter fokus på en samlad politik för hållbar turism och växande besöksnäring, något som länge varit efterfrågat. Nedan redogör Åre kommun för de synpunkter vi har på betänkandets olika kapitel. Några punkter vill vi särskilt betona:

- **Generellt anser Åre kommun att begreppet hållbar utveckling måste definieras mycket tydligare.** Ett förslag är att arbetet med en hållbar turism och en växande besöksnäring kopplas tydligare till Agenda 2030-delegationens handlingsplan.
- **Vi ställer oss bakom alternativ 3 gällande en ny nationell funktion för innovation och utveckling, där ett långsiktigt innovations- och utvecklingsuppdrag läggs på Tillväxtverket.** Vi anser dock inte att alternativet ska ha den budget som föreslås, utan samma budget som i alternativ 1 (100 miljoner). Vi anser att riskerna med att låta regioner och företag vara med och finansiera är för stora i det avseendet att landets olika regioner och företag har avsevärt skilda möjligheter att vara med och finansiera denna satsning. Budgeten bör finansieras genom att betänkandets övriga insatser fördelas om.
- **Vi saknar tydliga förslag kring utveckling och förvaltning av leder.** Detta är en mycket angelägen fråga för oss och en flaskhals för fortsatt utveckling av hållbar turism och en växande besöksnäring i Åre kommun. Att i utredningen inte välja att lägga något förslag, på grund av områdets komplexitet tycker vi är synd. Det är exakt därför som vi behöver en nationell samordning av utveckling och förvaltning av leder. Åre kommun vill mycket starkt betona att ledturismen bör ingå i det fortsatta arbetet med den nationella strategin.

- Åre kommun ställer sig positiv till förslaget att regeringen ska ta en aktiv roll i att visa att nationen ställer sig bakom arrangörer och städer, ett representationsstöd, men **vi ställer oss frågande till varför representationsstödet enbart ska gälla internationella idrottsevenemang. Som utredaren själv påpekar är kulturevenemangen i lika stort behov av insatser för att växa och bidra till den fortsatta utvecklingen av besöksnäringen.**

Kapitel 3 En samlad politik

Åre kommun välkomnar förslaget på det övergripande politiska målet ”att öka besöksnäringens och turismens bidrag till hållbar ekonomisk, social och miljömässig utveckling i hela landet”. Vi är positiva till att det också ska tas fram delstrategier inom de områden som utredaren föreslår, men vi vill se en inbyggd flexibilitet över tid avseende vilka områden som ska vara föremål för fokuserade satsningar. Det är också viktigt att strategierna arbetas fram genom en bred ansats genom alla sektorer där regioner och kommuner får delaktighet och inflytande i process och slutresultat.

Åre kommun betonar att besöksnäringens alla delbranscher bör inkluderas vid framtagandet av indikatorer för att följa upp det övergripande målet. På så sätt kan eventuella målkonflikter mellan olika politikområden identifieras och hanteras. Vi vill också betona att indikatorerna som ska tas fram bör omfatta mätning av en tillväxt som inte enbart handlar om volym, utan också om social och ekologisk hållbarhet, kvalitet och en ökad lönsamhet i besöksnäringens företag.

Vi stödjer förslaget om ett permanent besöksnäringensforum, men anser att det är viktigt att arbetet som sker i besöksnäringens myndighetsgrupp tydligt knyts samman med detta nya forum så att båda parter är uppdaterade gällande pågående arbete, diskussioner och insatser.

Åre kommun är positiv till förslaget om en ny nationell funktion för utveckling och innovation inom besöksnäringen samt koordinera besöksnäringens aktörer och behov med innovationsstödsystemets aktörer. Vi ställer oss bakom alternativ 3 där ett långsiktigt innovations- och utvecklingsuppdrag läggs på Tillväxtverket.

Anledningen till detta är att det redan idag finns kompetens och besöksnäringensuppdrag på Tillväxtverket och ett utökat uppdrag går betydligt snabbare att sjösätta jämfört med att skapa ett nytt statligt bolag. Vi anser dock inte att alternativet ska ha den budget som föreslås, utan samma budget som i alternativ 1 (100 miljoner). Detta finansierar staten genom att betänkandets övriga insatser fördelas om.

Vi anser att riskerna med att låta regioner och företag vara med och finansiera är för stora i det avseendet att landets olika regioner och företag har avsevärt skilda möjligheter att vara med och finansiera denna satsning. Gällande tanken att bygga noder, går det att göra även inom ramen för Tillväxtverkets organisation eftersom de redan idag har kontor runt om i landet.

Åre kommun stödjer även förslaget att regeringen ger Tillväxtverket ett stärkt mandat att samordna, leda och återrapporera arbetet i Besöksnäringens myndighetsgrupp. Det är dock viktigt att myndighetsgruppens syfte, mål samt dialog med betänkandets övriga föreslagna forum och funktioner är tydligt formulerade.

Kapitel 4 Besöksnäringen – en del av ett hållbart samhällsbygge

Generellt anser Åre kommun att begreppet hållbar utveckling måste definieras mycket tydligare. Ett förslag är att arbetet med en hållbar turism och en växande besöksnäring kopplas tydligare till Agenda 2030-delegationens handlingsplan, speciellt områdena hållbara städer (samhällen) och ett starkt näringsliv med hållbara affärsmodeller samt även områdena en samhällsnyttig och cirkulär ekonomi och stärkt kunskap och innovation.

Åre kommun ser mycket positivt på att regeringen ändrar Tillväxtverkets instruktion så att den tydliggör att Tillväxtverket är ansvarig myndighet för samordning och kunskapsspridning inom kunskapsområdet hållbar utveckling inom turism och besöksnäring, vilket också inkluderar definitioner och metoder för mätning och uppföljning av hållbarhetskriterier. Vi vill dock understryka behovet av att Tillväxtverket tillförs den kompetens och de resurser som krävs för detta uppdrag samt att uppdraget med att ta fram definitioner och metoder för mätning görs i nära samarbete med de destinationer, exempelvis Åre, som redan har en mångårig erfarenhet med utmaningarna att arbeta fram definitioner och metoder för hållbar destinationsutveckling i enlighet med GSTC-D.

Kapitel 5 Digitaliserad besöksnäring med fokus på delnings- och plattformsekonomi

Åre kommun är positiv till att ge Vinnova i uppdrag att leda och koordinera insatser inom detta område, men vi ställer oss bakom Jämtland Härjedalen Turisms bedömning att uppdragen behöver både breddas och tydliggöras ytterligare så att all typ av digitalisering ifrån e-tjänster till augmented reality inom upplevsedesign vid behov kan ingå. Det är också angeläget att redan befintliga inkubatorer och lokala utvecklingsmiljöer som kan vara relevanta i sammanhanget identifieras. Det bör även ingå i uppdraget att samarbeta med techföretag inom andra fokusområden än besöksnäring (som exempelvis House Be i Åre).

Kapitel 6 Kompetensförsörjning

Åre kommun stödjer förslagen och delar Jämtland Härjedalen Turisms syn på att behoven inom området bedöms fortsätta öka och konkurrensen med andra branscher likaså. Bara inom Jämtland Härjedalen bedöms besöksnäringen år 2030 ha ett behov av ca 1 500 ytterligare medarbetare med olika erfarenhet och kompetens inom en rad områden. Det är angeläget att kommande insatser föregås av en tydlig dialog och analys av vilka områden som ska prioriteras och hur de ska genomföras. Ett exempel på en angelägen fråga är obalansen mellan branschernas behov och utbildningssystemets utbud och bristande flexibilitet.

Kapitel 7 Utveckling, innovation och forskning

Åre kommun stödjer förslagen som helhet. Vi ser särskilt positivt på att Tillväxtanalys får i uppdrag att utvärdera hur Tillväxtverkets och Statens Jordbruksverks befintliga och nya resurser når och stärker innovationsförmågan i besöksnäringens företag. I tillägg till detta anser vi att utredaren bör ta fram förslag på hur man kan skapa riktat riskkapital till företag inom besöksnäringen samt utreda hur besöksnäringens företag tydligare kan få del av exempelvis ALMI invests riskkapital. Vi delar Region Jämtland Härjedalens förslag om att den fortsatta utformningen av förslagen bör beakta den nya kunskapen kring hur man resurseffektivt kan omsätta ny teknik och innovationer till affär med kund och därmed också ifrågasätta gängse tillväxtmodeller samt hur offentligt innovationsstöd i nuläget fördelas.

Kapitel 8 Data, statistik och analys

Åre kommun har länge efterfrågat en utveckling inom detta område och stödjer förslagen i sin helhet.

Kapitel 9 Trafikutbud och transporter

Åre kommun anser att det är problematiskt att de 21 regionala kollektivtrafikmyndigheterna (RKM) har uppdrag som är lokalt och regionalt avgränsade. Detta bör belysas tydligare i förslaget om att Tillväxtverket i samverkan med andra aktör ska undersöka hur kollektivtrafikmyndigheterna bättre kan fånga upp besöksnäringens behov. Fungerade transporter och flöden utifrån gästens hela transportkedja är helt avgörande för besöksnäringen. Åre kommun upplever att idag ”stoppas” sammanhängande helhetslösningar utifrån ett gästperspektiv av administrativa gränser. RKM bestämmer var trafikplikt ska finnas (skattefinansierad allmän kollektivtrafik) och vi anser att RKM också måste ha uppdraget att se till längre resor som passerar flera regionala kollektivtrafikmyndigheters ansvars- och områdesgränser.

Vi är positiva till förslaget att ge Tillväxtverket i uppdrag att genomföra en förstudie för analys av hur en växande turism ska kunna möta klimatutmaningarna. Förstudien bör inkludera hur en mer hållbar kontinuitet läggs fast och genomförs gällande tågtrafiken, eftersom den idag varierar från tid till annan. En del av besöksnäringens stora destinationer ligger utanför den kommersiella tågtrafikens intresseområden under hela året. Här finns därför anledning att ytterligare arbeta med Trafikverkets tillgänglighetsmodell och kriterium 8 (besöksnäring). Trafikverket bör ges ett tydligt fokus på att underlätta för besöksnäringens utveckling.

I tillägg till detta ser Åre kommun att en stor andel av gästerna fortsatt kommer att vara bil- eller bussburna med långa avstånd till besöksmålen inom en överskådlig framtid. Det är därför av stor vikt att vägnätet och stråken i hela Sverige har god standard och tillåter hastigheter som ger rimliga restider.

Kapitel 10 Naturturism

Naturturism är en mycket viktig del av besöksnäringen i Åre kommun och vi ser särskilt positivt på att de förslag som ges har tydliga hållbarhetsförtecken.

Vi saknar dock tydliga förslag kring utveckling och förvaltning av leder. Detta är en mycket angelägen fråga för oss och en flaskhals för fortsatt utveckling av hållbar turism och en växande besöksnäring i Åre kommun. Att i utredningen inte välja att lägga något förslag, på grund av områdets komplexitet tycker vi är synd. Det är exakt därför som vi behöver en nationell samordning av utveckling och förvaltning av leder. Åre kommun vill mycket starkt betona att ledturismen bör ingå i det fortsatta arbetet med den nationella strategin.

Kapitel 11 Kulturturism

Åre kommun anser att Sveriges hembygdsförbund och relevanta föreningar bör inkluderas i den samverkansgrupp som ska formulera mål och en delstrategi för utveckling av kulturturism. Sveriges hembygdsförbund bör även inkluderas i arbetet med att utforma turismekonomiska kretslopp och finansieringsmodeller för turism i kulturmiljöer.

Anledningen är att många mindre kulturhistoriska besöksmål drivs av hembygdsföreningar eller andra ideella föreningar. Dessa har ofta stora problem med att långsiktigt säkra det ideella engagemanget i föreningen, att långsiktigt säkra en hållbar drift samt att föreningarna ofta har stort fokus på själva anläggningen och mindre kunskap kring pedagogik och hur man driver en kulturhistorisk besöksattraktion. Här behövs olika resurser för att öka kunskapen om och förståelsen för och att man är en del av besöksnäringen. Det behövs också resurser för kvalitetssäkring av upplevelsen för besökare och för en ökad tillgänglighet.

Kapitel 12 Måltidsturism

Åre kommun stödjer förslagen i sin helhet.

Kapitel 13 Evenemangs- och möteslandet Sverige

Åre kommun är av samma mening som utredaren när det gäller förslaget om att regeringen bör inkludera mätbara delmål och en delstrategi för evenemang och stora möten. Däremot tycker vi att utredaren inte är tillräckligt tydlig med att betona behovet av en nationell plattform för utvecklingen av hållbara evenemang och behovet av ta fram nationella, transparenta verktyg för att planera, följa och utvärdera hållbara evenemang.

Åre kommun ställer sig positiv till förslaget att regeringen ska ta en aktiv roll i att visa att nationen ställer sig bakom arrangörer och städer, ett representationsstöd, men vi ställer oss frågande till varför detta enbart ska gälla internationella idrottsevenemang. Som utredaren själv påpekar är kulturevenemangen i lika stort behov av insatser för att växa och bidra till den fortsatta utvecklingen av besöksnäringen.

Kapitel 14 Regler, tillstånd och tillsyn

Åre kommun instämmer helt i förslaget att regeringen ska växla upp arbetet med att förenkla för företag inom besöksnäringen enligt det arbetssätt som har tagits fram av SKL (Sveriges kommuner och landsting), Tillväxtverket och Bolagsverket inom programmet Serverat. Åre kommun vill särskilt betona att en viktig del i att lyckas med att förenkla alla myndighetskontakter oavsett nivå eller ansvarsområde är ett fortsatt nationellt arbete i att stödja handläggarna i gemensamma riktlinjer för tolkning av lagen. Erfarenheten från Åre kommun är att de företag som bedriver verksamheter i flera olika kommuner upplever att olika tjänstepersoner tolkar lagen olika.

Samverkan är en viktig del för effektiviseringen och det krävs en process- och målkartläggning för att beskriva hur samverkan mellan myndigheter ska ske. Det är viktigt att samverkan, tillsyn och uppföljning är grundad på rådande behov och att alla myndigheter gemensamt kan komma fram till förbättringar i arbetet.

Åre kommun ser mycket positivt på ökad samverkan och lärande mellan myndigheter, men är tveksam till påståendet att de tjänster och lösningar som utvecklas enbart ska utgå från företagets behov. För att uppnå ett bra resultat är det viktigt att även inkludera de behov som finns hos myndigheterna. Tvingande åtgärder mot kommuner som exempelvis har svårt med bemanning leder inte till en hållbar lösning. Ofta har kommunernas problem sin grund i svårigheterna med att rekrytera personal med adekvat utbildning. Därför måste regeringen ta krafttag gentemot de bristande utbildningsmöjligheterna inom t.ex. livsmedelskontroll och miljötillsyn.

Åre kommun är positiv till att digitala tjänster, så långt det är möjligt och där det är relevant, ska vara förstahandsval i den offentliga sektorns kontakter med medborgare, organisationer och företag. Det är viktigt att underlätta för företagen att göra rätt från början, vilket direkt förkortar handläggningstiderna. Digitalisering är en viktig del på väg mot en mer enhetlig och effektiv tillsyn. För att det ska vara realistiskt att genomföra digitalisering i snabbare takt, måste kommunerna också tillföras resurser för detta arbete.

ÅRE KOMMUN

Peter Bergman
kommunstyrelsens ordförande

Rebecca Dumky
kommunsekreterare